

מראי מקומות- בבא בתרא ע"ז

נקרא מילי, וא"כ איך יכול השטר קנין לקנות השטר חוב (וכמו שביאר הרשב"ם הסוגיא ע"פ אמת). ותי' דלא נקרא מילי אלא שטר חוב שנכתב על שם חבירו, ולא נכתב שם הלוקח כלל בהשטר, משא"כ שטר מקח, דנכתב על שמו של הלוקח, שטר כזה לא נקרא מילי.

(ג) ומילי במילי לא מקנין- כ' הפרישה (חור"מ ס"ו, א') בשם הבעל התרומות, "אע"ג דסתם שטר שעבוד קרקעות הוא, והקרקעות אינן מילי, סבירא ל' דאין אדם יכול להקנות לחבירו קרקעות המשועבדים לו, דעכשיו אינם שלו, דקיי"ל כרבא דבע"ח מכאן ולהבא הוא גובה כו".

(ד) ע"מ שתכתבו לו את השטר, חוזר בין בשטר בין בשדה- כ' הר"ן בקידושין (י: בדפיו, סוד"ה מנא) בשם הרמב"ן, דשמעי' מהכא שאע"פ שהתנאי הוא לתועלת המקבל, אפ"ה תנאי היא, ואף דבתנאי דב"ג וב"ר התנאי הי' לתועלת הנותן, מ"מ מבואר מכאן דבזה אי"צ להתדמות לתנאי ב"ג וב"ר, ואין המקבל יכול לומר הריני כאילו התקבלתי, ולכן גם המוכר יכול לחזור כל זמן שלא נתקיים התנאי להמקבל. אולם ע' בריטב"א כאן דהק' בשם הראב"ד, למה יכול לחזור, הרי יכולים עדים לכתוב השטר אח"כ, ויקנה לו למפרע, וא"כ מה שיך לומר דיכול לחזור, הרי לעולם יכולים לקיים התנאי. ותי' הראב"ד דהתנאי הוא שיכתבו השטר על פיו, ואם הם יכתבו השטר שלא על פיו אי"ז נחשב קיום התנאי, וא"כ שפיר יכול לחזור. ועוד תי' הריטב"א בשם יש מרבותיו דאי"ז כשאר תנאים, דהא התנאי הוא לטובתו של הזוכה, שיהא לו שטר לראי', ומה שיך שעושה תנאי ע"מ שיזכה הזוכה בעוד זכויות, אע"כ כוונתו שיהא לו פנאי לחזור קודם כתיבת השטר.

(ה) וזו היא ששינו, וכו'- פ"י הרשב"ם, דקס"ד השתא דהשטר במילי בעלמא מיקני, שנתרצה המוכר להקנות ללוקח, ואע"פ שלא

(א) מילי נינהו- פ"י הרשב"ם, ולכן עיקר קנין ע"כ הוא המסירה, דזהו המעשה בידיים, אבל שטר אחר לא מהני, דמילי במילי לא מיקנו, שטר לא יקנה שטר. אולם תוס' פ"י להיפוך, דמסירת השטר קרוי מילי, דקאמר ל' קני לך שטר זה, דהיינו מילי בעלמא, אבל כשכותב שטר בשמו על השעבוד, אין לך מעשה גדול מזה. וע' ברא"ש (סוס"י ד') דפ"י דאזלי לשיטתייהו, דהרשב"ם גרס דקיי"ל דאותיות נקנות במסירה, ולכן הגמ' עכשיו פ"י למה נקנות במסירה ואי"צ שטר, ותוס' לשיטתייהו דגרסי דאין אותיות נקנות במסירה, ולכן הגמ' עכשיו מפרש למה צריך שטר דוקא. והק' הרא"ש על פ"י רשב"ם, הרי מה שביאר דמילי לא מקני מילי, דשטר לא יקנה שטר, זה יהי' ביאור רק למאי דשטר לא מהני בעצמו, אבל מ"מ מהכ"ת דמסירה מהני בעצמו, אולי צריך שטר בסיוע להמסירה, כי היכי דלמ"ד אין אותיות נקנות במסירה ס"ל דעיקר הקנין בכתיבה, ואפ"ה בעינן גם מסירה, והניח בקו'. ומבואר מדברי הרא"ש דלמ"ד אין אותיות נקנות במסירה, היינו דהעיקר הוא הכתיבה, אולם לא סגי לזה וצריך גם מסירה. וע"ע בחי' ר' ראובן ("ח, ג') שדייק מדברי ר' יונה בסוגיין דביאר באו"א, דהעיקר הוא המסירה, אלא כיון דצריך לומר קני לך איהו וכל שעבודי', לא סגי לומר דברים אלו בפה, דמילי לא קני מילי, אלא צריך לכותבם. וביאר ר' ראובן דנח' ר' יונה והרא"ש בגדר קנין שטרות. דהרא"ש ס"ל דמה שנקנה הוא החוב, ועיקר קנין על החוב הוא הכתיבה, אלא דצריך גם מסירה כדי לאלים הקנין. אולם ר' יונה ס"ל דהשטר הוא דבר הנקנה, אפ"י לענין השעבודים שבו, ולכן עיקר קנין הוא המסירה, אלא דצריך לכתוב המילי שהי' צריך לאומרם.

(ב) ומילי במילי לא מקנין- הבאנו דעת תוס', דזהו ראי' דאין אותיות נקנות במסירה, דשטר אינו נקנית במילי בעלמא, וצריך לכתובה דוקא. אלא דהק' ר' יונה, דאם שטר חוב נקרא מילי, א"כ לכאור' השטר קנין ג"כ

משום דלעולם קרון ופרדות אין קורין בשם אחד. אולם ע' בשטמ"ק בשם הראב"ד דכ' דאולי באמת פליג ר"י אף ברישא, אך נטר עד הסיפא לפלוג עליו.

(ט) **לא, תתרגם מתניתך באדוקין בו- כ'** **הרשב"ם** (ד"ה ה"ג צמד) דמה דמחלקין בין אדוקין לשאין אדוקין, הוא דוקא בקרון ופרדות, אבל לא בצמד ובקר. וביאר ר' יונה (ד"ה אמר) דהחילוק הוא דבאתרא לא קרו לבקר צמד, אין הצמד נחשב לגבי בקר לכלול הבקר בכלל העול, אע"פ שנתון על הבקר. אולם ע' בני"י (לט: בדפיו) שהביא מהר"י מיגש והרמב"ן דאין חילוק בין קרון ופרדות לצמד ובקר, דגם בצמד ובקר אם אדוקין בו אם מכר הצמד מכר גם הבקר.

(י) **מתניתך באדוקין בו- כ' הרמב"ן** דהיינו משום דהדמים מודיעים באדוקין, דהא לא קיי"ל כשיטה לקמן (עח:): דכשמוכר דבר הרי הוא מוכר כל תשמישיו, אע"כ משום דהדמים מסייעין. אולם ע' ברשב"א דחולק עליו בזה, וכ' דלא מצינו דמים מודיעים אלא היכא דנקרא בכלל צמד, וכו'. אלא הביאור הוא דהו"ל כתנור וכירים לבית, דכיון דאדוקין בו, הו"ל כחלק של הצמד עצמו.

(יא) **באדוקין בו- ע' בטור** (חו"מ ר"כ, ב'), שכ' דאע"פ דבאדוקין בו אם מכר הקרון מכר הפרדות, אבל מ"מ מכר הפרדות לא מכר הקרון. ופי' הבית יוסף שהוא משום דרק שייך לומר דהפרדות נגדרין בתר הקרון, אבל לא להיפוך. אולם ע' בב"ח שם (ג'), שהביא מר"י הלוי דכ' לגבי צמד ובקר, דאם שניהם קשורים, הדין הוא דשניהם מכורים, ודייק הב"ח דלא חילק הר"י הלוי אם מכר הצמד או הבקר. אולם כ' הב"ח דאולי יש לחלק בין צמד ובקר לפרדות וקרון, דבקר בפנ"ע אינו ראוי לשום מלאכה, שהרי אין רוכבין עליו, וא"כ אם קשורים לצמד, מוכח דגם מכר הצמד, אבל אולי שאני פרדות, דשייך בהו מלאכה אף בלא הקרון, וא"כ בזה י"ל דאף אם קשורים אין הקרון מכור.

(יב) **ואלא דקרו לי' נמי לבקר צימרא, כוליי זבין** לי- פי' הרשב"ם, דמייירי דגם הדמים

בא השטר ליד הלוקח, ואם מהני במילי בעלמא, כ"ש דמהני בשטר (ולפי תוס', הפי' פשוט יותר, דהוי דמיון גמור, דכמו דכאן קונה השטר במילי בעלמא, כן בסוגיין קונה במילי בעלמא). וע"ז תי' הגמ' דאגב שאני. ובביאור השו"ט בהגמ', כ' הקהלות יעקב (חלק א', סי' כ"ג) דהקנין דאגב אינו ע"י המעשה קנין שעשה על הקרקע, אלא דכיון דנעשה קנין על הקרקע, ממילא נעשית קנין גם על המטלטלין. וא"כ, שפיר מובן מה דס"ל להגמ' דנחשב קנין במילי גרידא, וע"ז השיב הגמ' דעכ"ז נראה דאגב הוא קנין חזק יותר מקנינים אחרים, דהא מטבע אינו נקנית בחליפין, ומ"מ נקנית באגב.

(ו) **בכסף בשטר ובחזקה- ע' בהג' ראמ"ה דכ'** דלפי מש"כ הרשב"ם דמה דאמרי' דמילי במילי לא מקני היינו דשטר לא יקנה שטר, א"כ לכאור' הי' שייך לפרש דקו' הגמ' הוא מהא דאמרי' דיכול לקנות השטר באגב ע"י מה שקנה בשטר, וא"כ נמצא דשטר נקנית בשטר נתיירון הגמ' דאגב שאני, י"ל דהיינו דהביאור בקנין אגב הוא על דרך מש"כ הקה"י הנ"ל, דאין השטר נקנית ע"י שטר, אלא ע"י הקנין "אגב", דהיינו החלות קנין של השטר, ולא ע"י המעשה קנין].

(ז) **אגב שאני- ע' ברא"ש** (סי' ו') שהביא מהר"ח דאגב הוי כמו מסירה (אבל לא אלים ממסירה), ולכן קונין אותיות יחד עם כתיבה (למ"ד דאין אותיות נקנות במסירה גרידא). אולם מהר"ף הביא דמיקנו אגב קרקע גרידא. וכ' הדבר אברהם (א', ג', ח') דנח' הר"ח והר"ף בביאור הסוגיא, דהר"ח ס"ל דקו' הגמ' הוא דאגב לא יקנה כלל, אף עם כתיבה, לפי שהוא קנין גרוע, וע"ז תי' הגמ' דמהני עכ"פ כמסירה, ולכן מהני עם כתיבה (וכמו שביאר הרא"ש דברי הר"ח). אבל הר"ף יפרש דקו' הגמ' הוא דלמה יהי' אגב קונה טפי משאר קנינים, וע"ז תי' הגמ' דאגב עדיף משאר קנינים, ולכן קונה אפי' בלא כתיבה.

(ח) **ר' יהודה אומר הדמים מודיעין, כיצד, אמר לו מכור לי צימדך וכו'- ק', למה אמר ר' יהודה ציור דבקר וצימד, הול"ל ציור דפרדות וקרון, שהוא בבא ראשון במתני'.** וכ' הנמוקי יוסף (לט: בדפיו) דבפרדות וקרון מודה ר' יהודה דלא אמרי' דמים מודיעין,

מודיעים, רק משום זה אמרי' דכולי' זבין לי'.
ולכאו' כוונתו ע"פ מש"כ הריטב"א (ועוד),
דהק' הריטב"א, כיון דב' לשונות משמע,
יהא יד הלוקח על התחתונה, ולמה אמרי'
דכולי' זבין לי'. ותי' דכיון דשקולין הן, דין
הוא שיהו הדמים מודיעין ומכריעין.

(ג) **ורבנן סברי אין הדמים ראי' - פי' הרשב"ם,**
דכיון דיש שקורין בקר בקר ואין קורין אותו
צמד, דלמא האי מינייהו הוא, וכיון שיד
לוקח על התחתונה, א"כ אמרי' דהמע"ה,
ואין הבקר נמכר. מיהו ע' ברמב"ן דכ' דאין
לשון המשנה משמע כן, אלא דמילתא
דפסיקא היא, ומשמע דאפי' אם המעות ביד
הלוקח, מ"מ אינו נמכר לו, דהיינו דאמרי'
דודאי לא מכר לו [נאולי הסברא הוא דכיון דיש שקורין בקר
בקר ואין קורין אותו צמד, א"כ שוב הי' צריך לפרט אם מכר הבקר
ג"כ].